

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

XLII. An poßit homo solis naturae viribus cognoscere Verum Morale?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

voluntatis actum, quo ea finit se, aut non finit, moueri ab obiecto per rationem ei proposito. Et hæc prærequiritur *Negatiua determinatio*, seu dispositio: quod ante influxum Dei non possit vlla positiua dispositio esse; cum nil positiuum sine Deo fieri possit: Vnde *Sine me nihil potestis*. Ioan.

Porro isti negatiue dispositioni voluntatis nostræ prior incidit motio Dei: i. Ioan. 4. *Quoniam ipse prior dilexit nos*. Ioan. 15. *Non vos me elegistis; sed ego elegi vos*. Rom. 11. *Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* Et hæc Præueniens gratia sic mouet hominem, vt non neccesite; nam Dei motio est in potestate voluntatis liberæ, vt ea vtatur, vel non; vt eam sequatur, vel non: si moueri se à Deo sinat, Deus ipsam protinus applicat operi: si non se moueri sinat, Deus eam non applicat ad actum: sic *Ex te perditio: ex me*, ait Deus, *auxilium tuum*. Ideo D. Thom. 1. 2. q. 10. a. 4. ad 3. concludit: Posita motione Dei debet voluntas moueri, pro naturæ suæ conuenientia & libertate in alterutram partem. Hincliquet Suasionum solutio.

DICO AD I. Loquitur S. Augustinus de necessitate Consequentia; nõ Consequentis: quasi dicat quod Deus vult fieri, sit infallibiliter; sed necessaria necessariò, libera liberè: nõ autem sic, vt absolute non potuerint nõ fieri.

AD II. patet superius ex §. II.

AD III. Dei voluntas est rerum omnium causa; attamen in liberis nil de creuit sine præuisa dispositione dicta negatiua, & causarum secundarum de terminatione, liberâ in liberis, necessaria in necessariis.

V. DE VIRIBVS LIBERARIB. IN MORALIBUS REBUS.

QVÆSTIO XLII.

An possit homo solis naturæ viribus Cognoscere Verum Morale sine speciali auxilio Dei?

CALVINVS Inst. 2. c. 2. §. 24. 25. 26. solum sufficere auxilium Generale Dei asserit, ad omne Verum morale cognoscendum: refutatque Speciale, vt commentitium. 2. Theologi quidam Speciale, vt necessarium, asserunt ad quodcunque.

SVADET istis. I. Ex Ariminensi: 2. Cor. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, tanquam ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est*. 2. Gen. 6. *Figmentum cordis humani tantum malum*. 3. Pl. 93. *Cogitationes hominũ vanæ sunt*. Vnde Aug. ep. 105. *Nemo rectè sapit, rectè intelligit, nisi acceperit spiritum sapientiæ & intellectus*. 4. Rationibus pugnant: *Vulnus ignorantia accipimus per pec. or.*, à quo, nisi per Christum sanari nequimus. Prudentia acquiritur cognitione veritatis: sed illa est ex dono Dei Generali: ergo & hæc. Omnium moralium eadem est ratio: ergo si vnum possit naturaliter cognosci, possunt & omnia.

AVTOR. I. Etsi quidam Theologi sentiant, Nullum Verum morale posse in statu lapsò, absque speciali auxilio Dei cognosci; probandi tamè non sunt; At verò istud necessariò verum est: Non posse hoc in statu naturæ viribus cognosci omnes veritates morales, quæ ad vitam rationi conformè pertinet. Quia Sa. 9. *cogitationes hominũ incertæ, &c. & corpus q. corrumpitur, aggrauat animam, & terrena cogitatio deprimit*

sen-

sensum multa cogitantem. Ratio. Quia ob acceptū ignorantia & infirmitatis vulnus nequimus totum naturæ Verum intelligere. Vnde tot tanti errores Philosophorum.

II. AT ALIQUAS morales veritates potest homo in hoc statu naturæ viribus, seu cum Generali solum auxilio Dei, cognoscere. Nam debilitatū est, non extinctum lumen rationis practicae.

1. Sic Scriptura in meo *Antichristo* p. 4. q. 24. Insignitè Rom. 2. *Cum gentes; quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes; ipsi sibi lex sunt: Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum.* Hoc quidam S. Patres exponunt de Christianis qui fuerant gentes; sicque dici *factores legis iustificari*: AT potiores verius de gentilibus actu id accipiunt: & eodem quoq; scopus Apostoli ducit; voxque clara *Gentes*: vt Mat. 6. *Hec omnia gentes inquirunt.* Patet & inde: *Qui legem nondum habent*: at habent Christiani facti. Illæ etiam merè *naturaliter, quæ legis sunt faciunt.*

Dicit Caluinus posse quid naturaliter cognosci in vniuersali, sed non in particulari.

AT tunc Pfaltes ad hoc Ps. 4. *Quis ostendit nobis bona? Non satisfaceret dicendo: Signatum est super nos lumen vultus tui.* Quid enim prodest cognitio vniuersalis nisi ex ea colligi possit particularis; cum actiones sint particularium: 2. Consentiant istis S. Patres, *Chry. Hiero. Aug. Prosper. &c.*

3. RATIO euincit. Quia potentia potest exercere actum circa obiectum

sibi proportionatum, cum solo auxilio generali: at intellectui est verum aliquod morale proportionatum. Ergo. sin; foret superuacaneus. 2. Quia homo sine speciali auxilio cognoscit prima principia Veri morales: Ergo & particulares inde conclusiones inferre potest sine eodem: cum idē lumen, quod vniuersale, cognoscat & eius particulare aliquod.

DICO AD I. Fit sermo ibi de pietate ad vitam æternam proficua; id est, tum Iustificante, tum promerente; non de quacunque: ad eam non ad hanc, opus speciali gratia, Sic *Aug. l. 1. de predest. c. 2.* Et ibid. *Qui idoneos nos fecit ministros Noui Test. non litera, sed spiritu.*

AD II. Est ibi figura Intellectionis, per frequens in S. Scriptura *tantum malum*, id est, vt plurimum. Vt ibidem. *Omnis caro corrumpit viam suam*: non tamen Noë ibidem exceptus.

AD III. *Vana sunt cogitationes hominum*, quia pleræque è solis naturæ viribus sunt, quæ nil proficiunt ad salutem. Sic & S. Augustinus intelligendus est; Sic & Con. Mileuitanum, damnans Pelagianos fingentes, *Datam diuinitus legem Iudaicā & Christianam esse donum Dei*; at eam seruari posse viribus naturæ.

AD IV. *Vulnere læsa, non extincta* vis est naturæ. Ideo & aliqua prudentia per eam acquiri potest; Non autem omne verum morale cognosci; *Qua causa Deo supplicandum est, Ps. 118. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. Iustificationes tuas doce me*, ad salutem necessarias. De hisce, 1. Cor.

3. qui

1. qui gloriatur, in Domino gloriatur; quid enim habes, quod non accepisti?

QVÆSTIO XLIII.

*An solis naturæ viribus homo possit Imple-
re Omnia præcepta Moralia, quo-
ad substantiam o-
peris?*

LUTHERANI, vites liberi arb. adeo extenuant, ut extinguant, singentes, solis naturæ viribus nihil boni morales fieri posse; neque solum sine auxilio speciali, sed etiam sine Fid. iustificante, omnia, quæ fiunt, esse peccata. Quin iustorum opera esse peccata; Non tamen ob fidem imputari: imputari autem infidelibus. Ita Lutherus in assert. art. 6. & 36. Melanch. in Apol. Confes. & in Locis Comm.

CALVINUS Inst. 2. c. 3. §. 1. & in Antid. Trid. sess. 6. Kemn. ibid. idem, cæteri que CALVINISTÆ. Luth. Melanch. Kemnit. id ita limitant: Possè viribus suis aliquem implere legem de non occidendo, de non furando. &c. quoad opus externum; at non quoad internum actum mentis, aut peccatum.

SVADENT istis. 1. Deut 30. Mandatum hoc, Decalogi, quod ego præcipio tibi, non est supra te, neque procul positum.

2. Eccl. 15. Si volueris mandata servare, conservabimus te.

3. Rom. 2. Gentes quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt.

4. Præcepta legis naturæ sunt proportionata naturæ; ergo huius viribus servari possunt. Esto, sit infirma; ideo non potest tam facile; potest tamen servare omnia.

5. Deus, aiunt S. Patres, non præcipit impossibilia: ergo præcepta ea impleri possunt ab destitutis quovis auxilio.

6. Potest quis vnum præceptum servare: ergo & omnia: quia non occurrunt multa simul observanda, sed aliud alio tempore.

AVTOR. Nemo potest solis naturæ viribus omnia præcepta moralia, quoad substantiam operum, longiore tempore, observare, quin labatur sub

inde in peccatum. Hæc media est sententia contrarios inter & Pelagianos & Lutheranos. Illi tribuunt omnia solis naturæ viribus; hi penè nihil, sed Fidei omnia soli. Veritas docetur

1. Scripturis in Antichristo p. 4. q. 25.

2. Ex Traditione Ecclesiæ, definiente sic Conc. Mileuitano, can. 5. Arausicano can. ult. Sic & Papæ plures, & S. Patres.

3. Ratio S. Thomæ: quia natura per pec. or. deprauata, averfaque à Deo est, & conversa ad sese, & creaturas, & suum in his finem ponit actu, vel habitu, vel propensione: unde ex hoc fine præconcepto quasi naturaliter inclinatur ad malum, dum quid agit, aut cuitat. Atque ideo necessaria est gratia præveniens & adiuvens naturæ fragilitatè; sine qua caderet vel iustus.

DICO AD I. Cum Aug. l. de perfect. iust. Gratiæ fretis facile esse mādatum. Vel cum Abulen. Loqui Moysem ibi de facilitate cognoscendi illud; non de observatione Ita exponitur Roman. 10.

AD II. Servare scil. cum gratia adiuante.

AD III. Naturaliter servari ali-quod potest mandatum; at omnia non nisi cum gratia.

AD IV. Natura infirma est, tum quia iustitiæ orig. sanitate caret; tum ex conditione materiæ, & concupiscentiam freno solutam.

AD V. Deus, ait S. Leo, serm. 16. de Pass. iuste instat præcepto, qui præcurrit auxilio: hoc posito, non præcipit impossibilia.

AD VI. Præcepta non omnia sunt paria;